

Poletne pesmi

Jože
Kastelic

UVOD

Poznaš deželo, kraje, pota,
samotni, tihi svet gorá
in vodo, kjer se peni,
tolmun, kjer se ustavlja čas

opoldne z nimfo v ločju.
Zeleno travo, švist kačjega pastirja.
Lesket, bleščavo, praznik duše –

poletne binkošti na loku dni,
brez misli na mrazove,
brez slutenj, brez jeseni,
v živi notrini jedra živega –

Kako vse, vse odseva v misli moji,
prežeti s hrepenenji,
z besedo mojo nedoraslo –
in zemlja zleknjena opoldne,
sama sebi senca, počitek, mir!

In vendar: dalje!
 Neprestani vzgib neba, oblakov, luči,
 barve, mrmranje miriad žuželk
 in klic visoke ptice binkoštna!

PROSTOR Trpka minuta osveščenosti –
 kot da se iz sanj budim,
 kot da prebujen drugače živim,
 odmaknjen, skrit v posvečenosti.

Črni okviri časa tesnijo osamelosti,
 kot da onkraj tesnobe ničesar ni,
 kot da se prostor sam gubi
 in razpada, sam, v svoji prezrelosti –

PRELAZ Kot simfonija se mi razodeva svet –
 oblak in človek in žival in Bog.
 Šušteči plazilci v grmih, v borovcih veter,
 kot da diha sama pradavnost
 v sončnem tem popoldnevu: široka, odprta vrata
 v sanjo.

Tu, na tem prehodu sem pustil prisojno stran.
 Zadaj temà molči, dolina vsa temnozelena, globoka.
 Tja dol mora korak. Še lise snega. Še hladni cvetovi,
 osameli v podrtem grušču.

Mogočni srečni veter ne najde za menoj potí
 in zemlja se nagiblje, vsa v molku,
 črna vsa v tišini.
 Že dolgo, preden se znoči.

SENCE Opoldne veje glasov. Zašume.
 Oči žareče nasproti, podolžno v profilu,
 podvojeni pogled Kiklopa.

Padajo sence vej na kost, na kito, meso,
 pogled z dlanjo zastirajo,
 čez pot opoldne obleže.

OPAZOVANJE VEČERNE
NEVIHTE

Vsiljiva ploha, grmenje pod večerom, bliski.
Še dolgo v noč, ko dež poneha, grom utihne –
grozeči pogled v tišini nenadni, v mraku pustem.
Splasšeni prostor v hiši bivanja.

Ta hiša, ogrožena z bliski,
s ploho solzne rose posuta, prebujena od groma!
Molče stojimo sredi prostorov časa,
na bledih obrazih slepeča luč.
Menjava svetlobe – sence. Skrivnostni obred trenutka.
Nenaden krik. Globlja spet tišina.
Kot da za jutro jutrišnjega dne
nevihtni čas
ne ve.

LETNI ČASI

Školjka temè se odpre, neslišno. Skrivaje
dani se. Luč in jutra ostra sapa.
Brni, oglašja se zvon, bronasti zvok vprašuje dušo
prebujeno.

Vsak dan, poletni, v zimskem mrazu,
v plohi pomladni, v jesenski rosi
ponavlja čas vprašanja temna. Logos – Antilogos.

In velika jadra Usode drse za obzorje –
kot izpuhteva dim k nebu.
Splav Meduze.

HIŠA O KRESU

Kresna v spominu praprot diši.
Nerazumno razumno postaja. Čas uresničen plameni.
Skoz vrata absolutnega
misel potuje –
brez podbojev in oboka,
vrata brez praga.

Jutranjo uro zanos prestreli
žarka sončnega,
ptič začuden pomolči,
lunin srp v jasnini obledeva.
Kresnice ugasle spe.

Mrtva hiša v bregu.
Brez oboka in podbojev,

brez praga.
Mrtve, votle le oči
ob vratih absolutnega.

JUTRANJICA Ustvarim, preden ptiči zapojo,
 ves živi svet
in preden se zdani
 svoj
 svetli dan
 ustvarim.

Kamniti mostovi odsevajo molčanje
 v tiho tekoči reki,
negibno molčanje v odgovor
 vodi, ki odnaša
z vsakim momentom drobec skale,
 geologijo pobočij, trave,
kosme življenja.

Mostovi srečanj nekoč tako živih,
preden so koraki stopili za ovinke,
preden so hiše izgubile prebivalce,
 znane obraze,
 pokolenja mojega časa.

Sam ostajam
in še preden se zdani,
preden ptiči zapojo,
 mi večer zasipa poldansko uro.

- - -

Poizkušam znova, znova poslušam
pozorno,
da se odpro vrata v svetlobo
skoz široke okvire pogledov
 oken na jug.

Rastoči glasovi dneva.
Glasovi pričakovanja,
 nočem verjeti opominom,
 napovedim mračnim!

Hočem ti pripovedovati zgodbo življenja,
 spojiti s tvojo zaupljivostjo
 zate pripravljeno gostijo duše!

Misliti prihod nevihte, blisk, grmenje
 in še: za njimi –
 v soncu bleščečo dežno roso
 na vejah zelenih,
 na cvetju,
 na tihi reki,
 na kamnitih mostovih,
 ki pno molčanja nad moj dan
 pred svitom.
 Še preden se zdani,
 Preden ptiči zapoje.

— — — — —

Tišina hrumi v samotnem prostoru.
 Ne morem prenesti
 plahutajoče misli na toliko znamenj ob poti.
 Vsi dohodi v mesto,
 kjer stoji grad moje duše,
 kjer se pne moja hiša nad vrtom
 med jablanami in grenkimi drevesi
 orehov –
 vsi so zaznamovani s starimi grobovi
 pod davno strohnelimi cipresami.
 Tu ste prinašali ostanke sedmin,
 zlivali v medlo prst črno vino,
 drobili drobtine poprtnikov –
 potomci prednikov!
 Tolažili-se ste, da je njim spodaj ugoden
 okus nekdanjih, tuzemskih,
 človeško enodnevnih jedi –
 kakor bogovom olimpskim nebeškim
 vonj kadila v nosnicah, ko željno vsrkavajo
 večno hrano priklanjanja,
 koralé spevov
 v nedeljo, na delovni dan,
 v štirih letnih časih,
 v vseh liturgičnih barvah –

pred svitom,
preden ptiči zapoje.

Opasano je, opasano z obzidjem življenja moje mesto,
z utripanjem žil, srca,
z dihanjem,
upehanim in spet docela jutranjim,
neutrujenim!

Vedno ločuje oba svetova meja na ostrini,
svileni šal razpada v dve barvi –
rdeče v mestu,
črno v grobu.

— — — — —

Zdaj smo se drobno dvignili
iz plahosti,
atavistične predpreteklosti –
ne postavljamo spomenikov ob cestah
prednikom,
materam,
zgodaj umrlim otrokom,
legionarjem, gladiatorjem,
sužnjem, upornikom, samomorilcem,
mučencem,
pesnikom –

ne več!

Umaknili smo pokopališča z ostrinami,
žalnimi kapelami, svečami, zadahom
minljivega, zadnjega spanja pod lučjo neba,
pod vedro, srečno kupolo dneva,
zvezdnate noči,
pršeče rose dežja –

umaknili v polja, ob vode, ob gozde.

Lahkomiselno vas izgubljam.

Pozábimo obraze, sklenjene roke,
pepel, uvelo rožo.

Spanje. Spanje brez sanj. Vaše spanje!

Soba brez svetlobe oken, vrat, line snidenja.

Tišina zunaj, hodeč po prstih,
na bregu pred obzidjem na ostrini

razločevanja svetov.
Znotraj izgubljena predstava tišine!

Geologija planeta. Ravnodušna sredica
prsti pod roso živih ur,
nad vulkanskim žarenjem Maternice

— — — — —

In vse potuje skoz temni univerzum,
drvi brez računa, brez cilja,
podvrženo samodejnim zakonom –
potencirane hitrosti,
eksplozivne mase,
nakopičene energije.

Srečni prah, mirujoč v neznanski brzini,
čakaš,
da zaklonim z dlanjo bolečo kresnico spomina
v prvem mraku,
da te napojim
z nedopovedljivo oddaljenostjo!

Da ponovim tvoje umrlo življenje
neponovljivo –
jaz,
neponovljiv,
sam,
spet in spet in spet,
pred svitom,
v svetu, ki ga ustvarim v preblisku prebujenega trenutka –

Še preden se zdani
in preden
ptiči zapojo!